

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY

školní rok 2023-2024

Úvod

Minimální preventivní program je komplexním systémovým prvkem v realizaci preventivních aktivit.

V rámci Minimálního preventivního programu je kladen důraz na proměnu školy, komunikaci, kooperaci a zdravý životní styl. Program má přinášet strukturované podněty pro potřeby prevence sociálně patologických jevů. Jedná se o celoroční program zaměřený na osobnostní a sociální rozvoj a výcvik v sociálně komunikativních dovednostech. Musí být určen pro žáky a pedagogické pracovníky školy a ve svém důsledku vést k pozitivní změně klimatu školy s minimem kázeňských problémů žáků ve škole i mimo školu. Zasahuje výchovnou i naukovou složku vzdělání během celého školního roku, směřuje k pozitivnímu ovlivnění klimatu třídy, ke změně motivace žáků a pedagogů a změnám vyučovacích metod. Základním předpokladem k maximální účinnosti je aktivní zapojení všech žáků třídy. Rodiče žáků musí být s celým programem průběžně seznamováni.

(Soubor pedagogicko-organizačních informací MŠ č. j. 12295/2005-20)

Mezi sociálně patologické jevy u dětí a mládeže řadíme širokou škálu výchovných problémů, výchovných poruch a poruch chování, a to včetně zneužívání návykových látek.

Prevence sociálně patologických jevů u dětí mládeže (dále jen „prevence“) představuje aktivity ve všech oblastech prevence:

- drogových závislostí, alkoholismu a kouření,
- kriminality a delikvence,
- virtuálních drog (počítače, konzole a hry, televize a video, mobilní telefony a sociální sítě),
- patologického hráčství (gambling),
- záškoláctví,
- šikanování (kyberšikana) vandalismu aj. forem násilného chování,
- xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu,
- rizikové aktivity v dopravě, sportu,
- poruchy duševního zdraví.

Cíl preventivního programu

Cílem minimálního preventivního programu je ukázat mladé generaci cestu ke zdravému a plnohodnotnému životu a eliminovat v co největší možné míře sociálně patologické vlivy působící v současné době na děti a mládež.

Základní škola a Mateřská škola F. Hrubína Havířov – Podlesí, příspěvková organizace

Preventivní program školy

Úkoly

Úkoly jsou prostředkem pro dosažení stanoveného cíle a jsou konkrétní vždy na daný školní rok.

Hlavní aktivity školy

- Odpovědnost za systematické vzdělávání školních metodiků a dalších pedagogických pracovníků v metodikách preventivní výchovy, v netradičních technikách pedagogické preventivní práce s dětmi a mládeží (interaktivní techniky, nácviky praktických psychologických a sociálně psychologických dovedností, techniky rozvíjení osobnosti, metody vytváření pozitivních vztahů mezi žáky apod.) a v řešení problémových situací souvisejících s výskytem patologických jevů.
- Systémové zavádění etické a právní výchovy, výchovy ke zdravému životnímu stylu aj. oblastí preventivní výchovy do výuky jednotlivých předmětů, ve kterých ji lze uplatnit.
- Uplatňování různých forem a metod působení na jednotlivce a skupiny dětí a mládeže zaměřeného na podporu jejich osobnosti a sociálního chování.
- Vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času dětí a mládeže.
- Spolupráce s rodiči a osvětová činnost pro rodiče v oblasti zdravého životního stylu a v oblasti prevence problémů ve vývoji a výchově dětí a mládeže.
- Průběžné sledování konkrétních podmínek a situace ve škole z hlediska rizik výskytu sociálně patologických jevů a uplatňování různých forem a metod umožňujících včasné zachycení ohrožených dětí a mladistvých.
- Diferencované uplatňování preventivních aktivit a programů speciálně zaměřených na jednotlivé rizikové skupiny dětí a mládeže.
- Poskytování poradenských služeb školního metodika prevence a výchovného poradce žákům a zajišťování poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče a učitele.

Preventivní program školy bude pravidelně jednou ročně vyhodnocován. Sledována bude jeho celková účinnost (do jaké míry bylo dosaženo stanovených cílů) i jeho průběh (jak program postupoval).

Školní metodik prevence

- Koordinuje přípravu Preventivního programu školy a jeho zavádění ve škole, podle jeho aktuálních potřeb a podmínek program inovuje, podílí se na jeho realizaci a vyhodnocuje jeho účinnost.
- Odborně a metodicky pomáhá především učitelům odpovídajících výchovně vzdělávacích předmětů, ve kterých je možné vhodnou formou zavádět do výuky etickou a právní výchovu, výchovu ke zdravému životnímu stylu aj. oblastí preventivní výchovy.
- Poskytuje učitelům a ostatním pracovníkům školy odborné informace z oblasti prevence, pravidelně je informuje o vhodných preventivních aktivitách pořádaných jinými odbornými zařízeními.

Základní škola a Mateřská škola F. Hrubína Havířov – Podlesí, příspěvková organizace

Preventivní program školy

- Navrhuje vhodné odborné a metodické materiály aj. pomůcky pro realizaci Minimálního preventivního programu a navazujících preventivních aktivit školy.
- Sleduje ve spolupráci s dalšími pracovníky školy rizika vzniku a projevy sociálně patologických jevů a navrhuje cílová opatření k včasnému odhalování těchto rizik a k řešení vzniklých problémů, informuje pracovníky školy o způsobech řešení krizových situací v případech výskytu sociálně patologických jevů ve škole.
- Spolupracuje především s okresním metodikem preventivních aktivit, účastní se pravidelných porad organizovaných tímto pracovníkem a zajišťuje přenos zásadních informací z jejich obsahu.
- Spolupracuje na základě pověření ředitele školy se školskými a dalšími krizovými, poradenskými a preventivními zařízeními, se zařízeními realizujícími vzdělávání v prevenci a s institucemi zajišťujícími sociálně právní ochranu dětí a mládeže, zajišťuje informovanost žáků školy, jejich zákonných zástupců a pracovníků školy o činnosti těchto institucí a organizací.
- Zpracovává podklady pro informaci o Preventivním programu školy pro okresního metodika prevence, popř. krajského školského koordinátora prevence.

Metody práce s žáky

Používané metody práce:

- výklad – předání informací
- slohové a výtvarné práce na jednotlivá témata (práce dětí budou vystaveny v prostorách školy)
- sociální hry
- skupinové práce ve třídách i mimo ni (oborové dny)
- besedy s učiteli (v rámci vyučování i neformální setkání)
- přednášky a besedy s odborníky aj.
- práce s Internetem – informace a pomoc (např. www.modralinka.cz www.odrogach.cz, www.dck (Dětské krizové centrum), www.reknidrogamne.cz možnost napsat dotaz na adresu: problem@дитеkrize.cz)

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu jsou:

- zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

Základní škola a Mateřská škola F. Hrubína Havířov – Podlesí, příspěvková
organizace
Preventivní program školy

- dovednosti, znalosti a postoje, které si žáci osvojí, musí korespondovat s věkem a navazovat na předchozí zkušenosti. Formy vzdělávání a výchovy musí zohledňovat životní styl rodiny a působení vrstevníků.

Zpracování konkrétních témat prevence do vzdělávacího procesu:

Klíčové vyučovací oblasti konkrétních témat prevence jsou:

- oblast zdravého životního stylu – výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa, pohybové aktivity
- oblast společenskovední – formy komunikace, sociální dovednosti a kompetence, etika
- oblast přírodovědná – biologie člověka, fyziologie, chemie
- oblast rodinné a občanské výchovy
- oblast sociálně právní – právní aspekty sociálně patologických jevů, postoj společnosti k společensky nežádoucím jevům, práva dítěte apod.

Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v následujících předmětech:

- Výchova ke zdraví
- Výchova k občanství
- Přírodověda, biologie
- Přírodověda, vlastivěda
- Český jazyk
- Prvouka
- Výtvarná výchova, Pracovní činnosti
- Tělesná výchova
- Chemie

Na I. stupni budou vybraná témata týkající se prevence nenásilně zařazována do výuky. Třídní učitelky děti dobře znají a vědí, na kterou problematiku se více zaměřit. Pozornost bude věnována rozvíjení komunikace tak, aby děti dokázaly otevřeně vyjadřovat své názory v třídním kolektivu.

Vzhledem k odlišnosti organizaci vyučování je **na II. stupni** program realizován nejen třídními učiteli, ale i vyučujícími jednotlivých předmětů v rámci výuky. Nejvíce informací získávají žáci v předmětech výchova k občanství a výchova ke zdraví. Do učebních plánů vhodných předmětů a jednotlivých ročníků jsou rozpracována témata - **ochrana člověka za mimořádných situací, prevence zdraví, výchova k volbě povolání**. I zde je výuka doplněna o besedy a zážitkové programy vedené odborníky.

Preventivní program pro 1. - 2. ročník

Způsob realizace:

- stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci "ne"

Znalostní kompetence žáků:

- žáci dovedou pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají hodnotu zdraví, mají vědomosti, jak udržovat zdraví
- bezpečné chování na ulici / od nikoho nic nebrat, s nikým neodcházet /
- protidrogový preventista na škole, schránka důvěry

Konkrétní plánované akce a besedy:

- *využití programu Kočičí zahrada*
- *třídnické hodiny 1x měsíčně*
- *využití besed s městskou Policií*
- *úvodní adaptační program pro nový kolektiv*
- *společné výlety, exkurze, celoměstské akce*
- *využití peer programu vrstevnické svépomoci*
- *celoškolní akce žákovského parlamentu*

Preventivní program pro 3. - 5. ročník

Způsob realizace:

- uplatňování již stanovených a zažitých pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- rozvíjení schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci "ne"
- vnímání odlišností dětí mezi sebou, přijímání těchto jevů
- dodržování životosprávy

Základní škola a Mateřská škola F. Hrubína Havířov – Podlesí, příspěvková
organizace
Preventivní program školy

Znalostní kompetence žáků:

- uvědomění si, co tělu prospívá (aktivní volný čas, sport, zařazovat do denního režimu činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví)
- schopnost pracovat v kolektivu, zařazení do skupiny, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez nadměrného tlaku na výkon
- znalost zákonů omezující kouření, požívání alkoholu, zákony týkající se užívání šíření drog
- základní mezilidské vztahy, umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- ví, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva (důvěra mezi učitelem a žákem, schránka důvěry, protidrogový koordinátor na škole)
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.), je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

Konkrétní plánované akce a besedy:

- *Využití programu městské policie Havířov*
- *třídní hodiny 1x měsíčně*
- *Využití besed „na míru“ Centra prevence Havířov*
- *5. ročník – besedy ZIP*
- *Tradiční společné celoškolní akce: Halloween, Mikuláš, Vánoční jarmark*
- *Akce tříd: škola v přírodě, lyžařský výcvik, výlety, exkurze, besedy s městskou knihovnou, besídka pro maminky, celoškolní akce žákovského parlamentu*

Preventivní program pro 6. ročník

Způsob realizace:

- přechod na druhý stupeň - řada změn (změna třídního učitele, střídání vyučujících, odchod některých spolužáků, příchod nových, zvýšené nároky na objem a strukturu učiva tj. spousta zátěžových situací)
- vytváření vztahu důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- stanovení pravidel soužití třídní komuny
- formování skupiny, která je pro žáka bezpečným místem, která mu pomůže vyhnout se rizikovému nežádoucímu chování
- začlenění nových žáků do třídy

Znalostní kompetence žáků:

- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí pracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- učí se diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- odborná pomoc - ví, kde ji hledat
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

Konkrétní plánované akce a besedy:

- *Adaptační program pro nový kolektiv*
- *třídnické hodiny 1x měsíčně*
- *Zařazení lekcí projektu Unplugged u proškolených pedagogů v rámci hodin s třídním učitelem*
- *Využití programu městské policie Havířov*
- *Využití besed „na míru“ Centra prevence Havířov*
- *Besedy ZIP*
- *Tradiční společné celoškolní akce se zapojením rodičů a veřejnosti: Halloween, Mikuláš, Vánoční jarmark*
- *Akce tříd: školní výlety a exkurze, celoměstské akce, sportovní a vědomostní soutěže – např. Bludiště*
- *Celoškolní akce žákovského parlamentu*

Preventivní program pro 7. ročník

Způsob realizace:

- hlubší vzájemné poznávání účastníků
- prohlubování vztahů důvěry
- upevňování kolektivních vztahů se včasným podchycením nežádoucích projevů chování
- trénink obrany před manipulací, umění říci "ne"
- zvládání náročných duševních situací
- umění vyrovnat se s neúspěchem

Znalostní kompetence žáků:

- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl, respektují odlišné názory a zájmy, tolerance k menšinám
- znají a uplatňují způsoby řešení neshod se spolužáky / nenásilným způsobem /
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí pracovat ve skupině, přebírají zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné právní činy
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích / šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod. / a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokáží komunikovat se specializovanými službami / linky důvěry, krizová centra / odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

Konkrétní plánované akce a besedy:

- *Využití programu městské policie Havířov*
- *Třídní hodiny 1x měsíčně*
- *Využití besed „na míru“ Centra prevence Havířov*
- *Besedy ZIP*
- *Tradiční společné celoškolní akce se zapojením rodičů a veřejnosti: Halloween, Mikuláš, Vánoční jarmark*
- *Akce tříd: lyžařský výcvik, exkurze, výlety, celoměstské akce, divadlo*
- *Celoškolní akce žákovského parlamentu*

Preventivní program pro 8. ročník

Způsob realizace:

- realizovat výrazně aktivní formou (diskuse, hraní rolí, rozhovor, kreslení)
- program je zaměřen na upevňování vztahů ve třídě
- rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- nácvik komunikace na základě vlastních prožitků.
- nácvik řešení zátěžových situací
- zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání drog, alkoholu, nikotinu, nevhodných způsobů chování)
- společenské vztahy (vliv reklamy apod.)
- modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů

Znalostní kompetence žáků:

- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl
- respektují odlišné názory a zájmy, tolerance k menšinám
- znají a uplatňují způsoby řešení neshod se spolužáky (nenásilným způsobem)
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí pracovat ve skupině, přebírají zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné právní činy
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokáží komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra) odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médií a umí o nich diskutovat

Konkrétní plánované akce a besedy:

- *Využití programu městské policie Havířov*
- *Třídní hodiny 1x měsíčně*
- *Využití besed „na míru“ Centra prevence Havířov*
- *Besedy ZIP*
- *Tradiční společné celoškolské akce se zapojením rodičů a veřejnosti:: Halloween, Mikuláš, Vánoční jarmark*
- *Akce tříd: výlety, exkurze, celoměstské akce, soutěže pro celou třídu – Pevnost Moravská*
- *Celoškolské akce žákovského parlamentu*

Preventivní program pro 9. ročník

Způsob realizace:

- mapování dosažených výsledků osobnostního a sociálního rozvoje
- fixovat tyto dovednosti a postoje
- využívat prvků předchozích programů
- pozitivní formování třídního kolektivu
- využívat komunitní kruh

Znalostní kompetence žáků:

- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl
- respektují odlišné názory a zájmy, tolerance k menšinám
- znají a uplatňují způsoby řešení neshod se spolužáky (nenásilným způsobem)
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí pracovat ve skupině, přebírají zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné právní činy
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokáží komunikovat se specializovanými službami / linky důvěry, krizová centra / odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

Konkrétní plánované akce a besedy:

- *Využití programu městské policie Havířov*
- *Třídnické hodiny 1x měsíčně*
- *Využití besed „na míru“ Centra prevence Havířov*
- *Besedy ZIP*
- *Tradiční společné celoškolní akce se zapojením rodičů a veřejnosti:: Halloween, Mikuláš, Vánoční jarmark*
- *Akce tříd: výlety, exkurze, sportovní a vědomostní soutěže pro celou třídu, dny otevřených dveří*
- *Celoškolní akce žákovského parlamentu*

Základní škola a Mateřská škola F. Hrubína Havířov – Podlesí, příspěvková
organizace
Preventivní program školy

Rodiče a zákonní zástupci žáků

- Seznámení rodičů s PP v rámci třídních schůzek či školního webu
- Souhlas rodičů s preventivními aktivitami
- Nabídka konzultačních hodin třídních učitelů, výchovného poradce, školního metodika
- Prevence, případně zprostředkování pomoci (PPP, SVP, psychologové)
- Nabídka propagačních materiálů o drogách
- Seznámení rodičů s postupem školy v případě problémů žáků s drogami,
- „Praktické aspekty drogové problematiky“ – informace určené rodičům, které jim pomohou napomoci při rozpoznání užívání psychotropních látek u dětí, jejich účinků a možných řešení krizových situací.

Společné aktivity s rodiči

- Třídní schůzky 4x ročně
- Halloween s lampionovým průvodem
- Rozsvěcení vánočního stromu s jarmarkem
- Besídky tříd ke Dni matek, aj.

Pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci školy

- Využití a prohlubování poznatků získaných prostřednictvím zapojení do projektu nPrevence
- Trvat na důsledném dodržování školního řádu, jednotný postup při udělování pochval i trestů
- Pozitivní přístup k žákům, kladný osobní příklad
- Podílet se na realizaci minimálního preventivního programu
- Informovat kolegy o možnostech vzdělávání v problematice primární prevence
- Dodržovat postupy obsažené v krizových plánech při řešení případů z oblasti sociálně nežádoucích jevů
- DVPP v oblasti prevence – zejména projevů a řešení šikany, důležitost účasti celé sborovny
- Včasná diagnostika a intervence při riziku vzniku rizikového chování. Kooperace s odborníky při jejich řešení. Zejména spolupráce s výchovnou poradkyní, třídními učiteli. Vzájemná informovanost.
- Věnování pozornosti problematickým skupinám žáků nebo jednotlivcům, odhalování projevů asociálního chování mezi žáky – soustředit se zejména na problematiku šikany.
- Zajištění důsledné kontroly zaměřené na prevenci kouření, užívání alkoholických a návykových látek v celém areálu školy – všichni zaměstnanci
- Sledovat často opakující se krátkodobé absence žáků – prevence záškoláctví.
- Spolupráce s rodiči žáků s tendencemi vyhýbat se školní docházce.
V problematických případech možnost vyžádání lékařského potvrzení.

Strategie ZŠ a MŠ F. Hrubína na rok 2023/2024 na podporu prevence a zdraví

Preventista sociálně patologických jevů: **Mgr. Petra Židková**

Metodik prevence Mgr. Petra Židková, výchovná poradkyně Mgr. Iveta KONEČNÁ, speciální pedagog Mgr. Milan Trunkát popřípadě další vyučující se budou účastnit seminářů a přednášek zaměřených na prevenci. S nimi seznámí ostatní pedagogické pracovníky.

1. Metodik prevence Petra Židková nabídne vyučujícím materiály k prevenci šikany a s protidrogovým zaměřením obsahující různé formy práce s žáky zejména při výchově ke zdraví, výchově k občanství, které získala na seminářích a přednáškách.
2. Pedagogičtí pracovníci mohou využívat i publikace ze školní knihovny, časopisy „Prevence“ a „Psychologie“ a doporučená online videa, jejichž seznam je k dispozici ve sborovně nebo u metodika prevence.
3. Ve školní a mimoškolní době uspořádáme: vánoční vystoupení, besídky tříd, školní sportovní soutěže, dopravní soutěž, Halloweenský průvod, Mikuláše, výlety a exkurze dle možností, především pro upevnění přátelských vztahů mezi žáky na 1. i 2. stupni.
4. Ve školním roce mají žáci možnost navštěvovat učebnu výpočetní techniky a pravidelně různé zájmové kroužky. Také mají možnost zúčastnit se školních, okresních a krajských soutěží.
5. Žáci školní družiny mají možnost ve volném čase využívat školní internet, keramickou dílnu, bazén, mají přístup na školní hřiště.
6. V rámci výuky se žáci zúčastní exkurzí a projektových dnů s jazykovým, dějepisným, zeměpisným, přírodopisným a výchovným zaměřením.
7. Do hodin výchovy ke zdraví a výchovy k občanství budou zahrnuty informace o primární prevenci drogové závislosti, dalších sociálně- patologických jevech a pohlavně přenosných chorobách. Žáci se seznámí s významem zdravého životního stylu: se zdravou výživou, nutností pohybových aktivit a se způsoby udržení psychického zdraví.
8. V rámci výchovy k občanství a ke zdraví se žáci seznámí s tematickými celky: Člověk a drogy, Šikana není dětská hra, Moderní je nekouřit, Psychosociální průprava (vrstevnická svépomoc – vybraní žáci), Sexuální výchova a prevence AIDS, Zásady bezpečného chování, Rasismus a tolerance, dlouholetá spolupráce s občanským sdružením ZIP Havířov, tel. 596828645, Centrem prevence tel. 599505320, popř. Pedagogicko-psychologickou poradnou tel. 597582372, či Městskou policií.
9. Na školní nástěnce budeme publikovat důležité informace o nebezpečí drog, šikany, kyberšikany, pohlavních chorob a sebepoškozování. Budeme se zapojovat do různých projektů např. „Protidrogový vlak“. Žáci 8. ročníku zrealizují v rámci předmětu pracovní činnosti projekt zaměřený na zdravou výživu a zdravý životní styl – vše bude vystaveno na chodbách školy.
11. V případě nutnosti bude metodik prevence kontaktovat Středisko protidrogové závislosti nebo Centrum drogové pomoci HA 596884854. V tomto zařízení mohou učitelé, rodiče i samotní žáci konzultovat s odborníky problémy týkající se drog. V případě výskytu šikany Policii ČR a Oddělení sociálně – právní ochrany dětí (OSPOD) HA 596803483
12. Prostřednictvím Školního parlamentu a schránky důvěry (ve fyzické i elektronické podobě) budeme udržovat a zvyšovat důvěru žáků v nás učitele, kterým se mohou svěřit s problémem, který je trápí.

Další plánované akce na podporu prevence a zdraví:

I.stupeň:

- Projekt „Zdravé zuby“ - informační výstava pro rodiče v rámci projektu
- Spolupráce s Centrem prevence – SSMH, besedy, exkurze
- Besedy s Městskou Policií na téma „Bezpečnost dětí – dej přednost životu
- Akce „Mléko do škol“, „Ovoce do škol“
- Projekt společná návštěva divadla v Havířově, či v Ostravě v rámci změny životního stylu a získání návyků kulturního chování (tematická příprava, vlastní návštěva, využití ve výuce, výstava zpracovaných témat pro rodiče)
- Spolupráce se ZUŠ Havířov – koncerty „Děti dětem“
- Spolupráce s Městskou knihovnou v Havířově – knihovnické lekce, čtenářské pasy
- Spolupráce s nakladatelstvím Albatros a Mladá fronta – podpora čtenářské gramotnosti
- Projektové dny – „Poznávání regionu z hlediska využití volnočasových aktivit“
- Evropský týden mobility – (charitativní akce města)
- Projekt DOD – Záchranný integrovaný systém, Hasiči (Požární ochrana - prevence)
- Beseda – BESIP (dopravní výchova)
- Dopravní soutěž - závody na koloběžkách a kolech
- Mezinárodní výstava dětské kresby – výtvarná soutěž „ Krásná jako kvítka“
- Školní výlety – poznávání regionu
- Lyžařský výcvik pro žáky I. I II. Stupně - pobytový i výjezdový
- Účast na soutěžích vyhlášených v průběhu roku (Recitační soutěž, Matematický Klokán...)
- Návštěva školních kroužků (Aj, plavání), spolupráce s organizací Asterix- pečení perníčků...
- „Den Země“ – celoškolní projekt (péče o živ.prostředí, výstava žák. prací, třídění odpadů)
- Karneval pro žáky I. st.
- Halloveenský den (dopolední show) nebo Lampionový průvod
- Akce „Mikuláš“
- Sportovní den – olympiáda“ Den dětí“
- Kulturní akce: „ Rozsvícení vánočního stromu“
- Exkurze: Semag Havířov, Marlenka Frýdek- Místek, ZOO Ostrava, Skládka odpadu OZO...(dle možností)
- Besedy s Centrem prevence (na zakázku třídních učitelů - některé třídy)
- Beseda ZIP pro 5. ročníky „ Nebezpečný internet“
- „ Vrstevnická svépomoc“ ve všech třídách realizována žáky 8. roč.
- Účast na vhodných akcích pořádaných z projektu MAP III. Havířov, OKAP Moravskoslezského kraje

Základní škola a Mateřská škola F. Hrubína Havířov – Podlesí, příspěvková organizace

Preventivní program školy

II.stupeň:

- Besedy s Městskou Policií na téma „Prevence proti kriminalitě, Dej přednost životu“
- Spolupráce s Centrem prevence – SSMH, besedy, exkurze
- Proškolení preventistů z řad žáků v programu „Peer program“
- Zdravá 5 - zásady zdravého stravování
- Recitační soutěž, olympiády z JČ, M, D, Ch...., matematický Klokán
- Projekt společná návštěva divadla v Havířově, či v Ostravě v rámci změny životního stylu a získání návyků kulturního chování (tematická příprava, vlastní návštěva, využití ve výuce)
- Spolupráce se ZUŠ Havířov- koncerty
- Spolupráce s Městskou knihovnou v Havířově – knihovnické lekce (prevence kyberšikany...)
- Spolupráce SOU Sýkorova – polytechnické aktivity ve specializovaných dílnách
- Projekt VV „ Krásná jako kvítka“
- Čas proměn pro dívky a chlapce 7. roč. – prevence rizikového sexuálního života
- Projekt zaměřený na zdravou výživu a zdravý životní styl – žáci 8. roč. v Pracovních činnostech
- „Den Země“ – celoškolní projekt (péče o životní prostředí)
- Účast a pomoc při dopravní soutěži (závody na koloběžkách), při akci Drakiáda, Mikuláš, Lampionový průvod, na Dni otevřených dveří, při zápisu do 1. tříd – vybraní žáci
- Evropský týden mobility – (celá škola)
- Exkurze – Česká televize Ostrava, firma Marlenka, ZOO Ostrava, skládka DEPOS a Čistička odpadních vod (žáci 7.roč), Záchraná stanice Bartošovice ... (
- Návštěva školních kroužků, spolupráce s organizací Asterix
- Realizace školních výletů (poznej svou vlast – Z, Př, D, Tv)
- Spolupráce s organizací „ ZIP“ – prožitkové programy (šikana, vztahy ve třídě, drogy, partnerské vztahy, světová náboženství, holocaust, právní zodpovědnost, dospívání...)
- Účast na sportovních soutěžích – vybraní žáci (florbal, plavání, discgolf...)
- Projekt „ Protidrogový vlak“ pro nové žáky 6. roč.
- Lyžařský výcvik - 7. ročník
- Exkurze – dle zájmu žáků a rodičů II. stupeň (Polsko – Osvětim)
- Zájezd do Velké Británie
- Vrstevnická svépomoc realizovaná žáky 8. tříd

Celoroční práce: ŠKOLNÍ PARLAMENT (dva žáci z každé třídy od 4. – 9. ročník)

Základní škola a Mateřská škola F. Hrubína Havířov – Podlesí, příspěvková
organizace
Preventivní program školy

Rychlý kontakt na odborníky:

Pedagog. psych. poradna Havířov	tel. +420 597 582 372
Vedoucí odboru sociálních věcí MmH	Ing. Bernarda Urbancová +420 596 803 150
Policie Havířov-Město	tel. 596 813 146
Renarkon – kontaktní centrum Ostrava	tel. + 420 595 627 005
kontaktní centrum Frýdek-Místek	tel. + 420 558 628 444
Krajský metodik prevence	Mgr. Matějková Andrea, tel. 595 622 337
Humanitas. CZ	tel. 605 833 646
Česká společnost AIDS POMOC	tel. 800 800 980
Anabell - Ostrava	tel. 602 236 457
Řekni NE drogám – řekni ANO životu	tel. 739 803 072
AZhelp	tel. 732 484 077
Bílý kruh bezpečí - Ostrava	tel. 732 577 520
Adra Havířov	tel. 732 509 400
PPPP n.o. p. Velička, Bílovec	tel. 732 508 463

Zpracovala: Mgr. Petra Židková

Postup školy v případě výskytu zneužívání návykových látek

Postup je vyvěšen ve sborovně školy ve sdílených dokumentech elektronického informačního systému vyučujících:

V případě, že selhala preventivní opatření školy a v případě podezření, že žák zneužívá návykové látky, škola (vedení školy, školní metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel) dle svých odborných znalostí a komunikativních sociálních dovedností:

- Proveďte diskrétní pohovor se žákem, šetření. V případě možné nedůvěry v pracovníky školy tento pracovník požádá (již před realizací prvního rozhovoru) o spolupráci pracovníky pedagogicko-psychologické poradny (PPP) nebo kontaktního pracovníka protidrogového informačního centra
- Při potvrzení důvodného podezření kontaktuje vedení školy rodiče, event. zákonné zástupce a doporučí jim využití pomoci kontaktních center, odborníků zdravotnických zařízení, pedagogicko-psychologické poradny.
- V případě negativní reakce rodičů (zákonného zástupce) na sdělenou skutečnost a v případě, že rodiče nezajistí pro žáka další péči, požádá škola o pomoc Odbor sociálních věcí (oddělení péče o dítě) při Magistrátě v Havířově v souvislosti s možností zanedbání péče ze strany rodičů. Současně o tomto kroku uvědomí rodiče (zákonného zástupce).
- V případě akutního ohrožení zdraví po požití některé z návykových látek (včetně alkoholu) kontaktuje škola rodiče okamžitě, popřípadě zajistí žákovi lékařskou péči a současně o tomto kroku uvědomí rodiče, Policii ČR, popř. Odbor sociálních věcí (viz výše), kontaktního pracovníka protidrogového informačního centra nebo PPP.
- V případě dealerství nebo podezření na porušení §217 trestního zákona (ohrožení mravní výchovy dítěte) nebo zanedbání povinné péče oznámí škola věc policii (popř. Odbor sociálních věcí – oddělení péče o dítě).

Důležitá kontaktní telefonní čísla

Linka bezpečí	800 155 555 nebo 800 116 111
Linka pro děti, které odešly z domova	800 111 113
Protidrogové informační centrum	476 731 939
Centrum drogové pomoci Havířov	596 884 854
Policie ČR Havířov	974 811 111

Postup školy v případě výskytu šikany

Program proti šikanování

navazuje na Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení čj.: MSMT - 22294/2013-1

- Školním metodikem prevence byla jmenována p. uč. Mgr. Petra Židková
- Žáci byli informováni tř. učitelem, rodiče pak na třídních schůzkách o působení výchovného poradce a metodika prevence na škole.
- Vyučujícím byl předán metodický materiál s příklady znaků šikanování (příloha č. I). Nedílnou součástí tohoto materiálu je i seznam dostupné literatury s tematikou šikany.(sborovna)
- Ve škole bude umístěna uzamykatelná schránka důvěry: kontaktní osoba - p. uč. Petra Židková
- O tématu šikany budou třídní učitelé diskutovat se žáky při třídnických hodinách (dle potřeby) a s rodiči na třídních schůzkách (alespoň 2 x ročně).
- Všichni pracovníci školy budou aktivně dodržovat rozvrh dozorů a budou provádět dohled v těch prostorách, kde k šikanování již došlo nebo kde by k němu mohlo docházet. Případných projevů šikany si budou všimati i nepedagogičtí pracovníci. Každý projev šikany je nutno nahlásit tř. učiteli, výchovné poradkyni, metodiku prevence a vedení školy.
- V případě problému šikany budou třídní učitelé situaci konzultovat s vých. poradkyní Mgr. Ivetou Konečnou, nebo se mohou obrátit na metodika prevence Mgr. Petru Židkovou.
- Přednášky s tematikou šikany budou využity i pro nově nastupující pedagog. pracovníky.
- V případě podezření na šikanu ve třídě doporučuji využít metodický postup pro řešení šikany a provést sociometrický test.
- Každý projev šikany musí být taktně řešen při zachování důvěrnosti informací, a to ve spolupráci vedení školy, výchovného poradce, rodinou oběti i rodinou agresora.
- Pro potrestání agresorů lze využít následující běžná výchovná opatření: napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele, snížení známky z chování, převedení do jiné třídy, doporučení rodičům obětí i agresorů návštěvy v ambulantním oddělení střediska výchovné péče pro děti a mládež. V mimořádných případech lze doporučit dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, podání návrhu orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu či vyrozumění policejního orgánu, došlo-li k závažnějšímu případu šikanování.

Krizový plán a postupy řešení šikanování

Charakteristika šikanování

Šikanování je chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašit žáka. Spočívá v opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jinému jedinci či skupině, kteří se neumí nebo nemohou bránit. Patří zde bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí, nadávky, pomluvy, vyhrožování, ponižování, sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se objevuje i tzv. kyberšikana – útoky pomocí e-mailů, sms zpráv a zveřejňováním urážlivých materiálů na internetové stránky.

Postup pedagogického pracovníka

1. Informují-li rodiče pedagogického pracovníka o podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence a výchovným poradcem, informuje ředitele školy.
2. Má-li pedagogický pracovník podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence a výchovným poradcem, informuje ředitele školy.
3. V případě prokázaných projevů šikany neprodleně informuje ředitele školy, spolupodílí se na vyšetřování šikany dle pokynů ředitele školy.
4. Vždy informuje rodiče o výsledcích vyšetřování šikany, a to i v případech, že se podezření neprokáže.
5. Navrhne v pedagogické radě potrestání agresorů.

Postup ředitele školy

1. Přijme informaci o šikanování (pedagogický pracovník, rodič, žák)
2. Rozhodne, zda škola zvládne řešit šikanu vlastními silami nebo zda škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a Policií ČR.
3. V případě prokázaných projevů šikany jmenuje pracovníky, kteří se budou podílet na vyšetřování šikany dle jeho pokynů
4. Zajistí informování dotčených rodičů o vyšetřování šikany nebo sám informuje o výsledcích vyšetřování šikany, které řídí.
5. V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.
6. V mimořádných případech doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu.
7. V mimořádných případech podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.
8. Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění) oznámí tuto skutečnost Policii ČR.
9. Oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.
10. Projedná na pedagogické radě potrestání agresorů.

Postupy při vyšetřování šikany

A. Vyšetřování počáteční šikany, standardní forma – škola situaci řeší vlastními silami

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
2. Nalezení vhodných svědků.
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
4. Zajištění ochrany obětem.
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

Výchovná opatření pro potrestání agresorů:

- napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy, podmíněné vyloučení
- snížení známky z chování
- převedení do jiné třídy

Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem, především s těmi, kteří přihlíželi a nezasáhli – třídnické hodiny, třídní schůzky.

B. Pokročilá šikana s neobvyklou formou – výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování – škola potřebuje pomoc zvenku

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Nahlášení policii.
6. Vlastní vyšetřování.

Při řešení těchto případů šikany se doporučuje spolupracovat s institucemi:

- v resortu školství – s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry
- v resortu zdravotnictví – s pediatry a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie
- v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou)

Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění) kontaktovat:

- Policii ČR
- orgán sociálně- právní ochrany dítěte (OSPOD)

Základní škola a Mateřská škola F. Hrubína Havířov – Podlesí, příspěvková
organizace
Preventivní program školy

Důležitá telefonní čísla a odkazy

Linka bezpečí:	800 155 555, 116 111
Linka důvěry Havířov:	596 410 888
Pedagogicko-psychologická poradna Ha:	597 582 372
Elpis – poradna pro oběti násilí:	596 812 764
Středisko výchovné péče Karviná	552 301 679
Linka pro děti, které odešly z domova	800 111 113
Krizová telefonní linka k šikaně	286 881 059, 774 089 181
Odbor sociálně-právní ochrany dětí Ha:	596 803 483 (p.Freisler)
Policie ČR (ul. Kubelíkova)	974 811 111

www.sikana.cz
www.minimalizacesikany.cz
www.nasedite.cz
www.detskaprava.cz

Seznam doporučené literatury z oblasti agresivity a šikanování

Kolář, M.: „Bolest šikanování“, Portál, Praha 2001, 2005
Kolář, M.: "Skrytý svět šikanování ve školách", Portál, Praha 1997, 2000
Říčan, P.: "Agresivita a šikana mezi dětmi", Portál, Praha 1995
Parry, J., Carington, G.: "Čelíme šikanování - sborník metod". Metodický materiál IPPP, Praha 1995
Fontana, D.: "Psychologie ve školní praxi", Portál, Praha 1997
Kolář, M.: Bolest šikanování. Cesta k zastavení epidemie šikanování ve školách, Portál, Praha 2001
Časopisy: Kolář, M.: "Omyly kolem šikanování", Moderní vyučování, č. 9/1997
Fojtíková, Z.: "Cesta k nápravě", Rodina a škola č. 6-7/2000
Fojtíková, Z.: Nebezpečná epidemie. Cyklus o šikaně s dr. Kolářem. Rodina a škola č. 3,4,5, 6-7,8-9,10,11,12/2000
Kolář, M.: Poplachový plán při výbuchu brutální šikany. Školní "lynčování" vyvolává zatím jen bezmoc. Bezpečnostní teorie a praxe, in Sborník Policejní akademie ČR, č. 1/2000
Kolář, M.: Soudce Lynch na českých školách ? Vyšetřování a léčba specifických typů šikan. in Sborník "Prevence šikanování ve školách", Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR, Praha 1998

Škola má zpracovány krizové plány pro patologické jevy obsažené v metodickém doporučení MŠMT k prevenci patologických jevů. Dokumenty jsou každé září aktualizovány dle změn legislativy. Tyto dokumenty jsou všem pracovníkům školy přístupny ve sborovně a v elektronické podobě ve vnitřním informačním systému školy.